

NO. XIV / 2011

ISSN 1301-2746

ADALYA

SUNA-İNAN KIRAÇ AKDENİZ MEDENİYETLERİ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ
SUNA & İNAN KIRAÇ RESEARCH INSTITUTE ON MEDITERRANEAN CIVILIZATIONS

ADALYA

SUNA-İNAN KIRAÇ AKDENİZ MEDENİYETLERİ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ YILLİĞİ
THE ANNUAL OF THE SUNA & İNAN KIRAÇ RESEARCH INSTITUTE ON MEDITERRANEAN CIVILIZATIONS

ADALYA

Vehbi Koç Vakfı

Suna - İnan KIRAÇ Akdeniz Medeniyetleri
Araştırma Enstitüsü Yıllık Dergisi

Yönetim Yeri: Barbaros Mh. Kocatepe Sk. No. 25
Kaleici 07100 Antalya Tel: +90 242 243 42 74

Faks: +90 242 243 80 13 E-posta: akmed@akmed.org.tr

Yayın Türü: Yerel Süreli Yayın
Sayı: XIV - 2011

Sabibi: Vehbi Koç Vakfı Adına Erdal YILDIRIM

Sorumlu Müdür: Kayhan DÖRTLÜK

Yapım: Zero Prodüksiyon Ltd., İstanbul
Abdullah Sokak No. 17

Taksim 34433 İstanbul
Tel: +90 212 244 75 21 Faks: +90 212 244 32 09

Baskı: MAS Matbaacılık A.Ş.
Hamidiye Mh. Soğuksu Cd. No: 3 Kağıthane - İstanbul
Tel: +90 212 294 10 00 info@masmat.com.tr Sertifika No: 12055

Bilim Danışma Kurulu / Editorial Advisory Board

Hâluk ABBASOĞLU	Max KUNZE
Ara ALTUN	Thomas MARKSTEINER
Oluş ARIK	Wolfram MARTINI
Cevdet BAYBURTLUOĞLU	Gönül ÖNEY
Tuncer BAYKARA	Mehmet ÖZSAIT
Jürgen BORCHHARDT	Urs PESCHLOW
Jacques Des COURTILS	Scott REDFORD
Vedat ÇELGIN	Denis ROUSSET
Nevzat ÇEVİK	Martin Ferguson SMITH
Bekir DENİZ	Oğuz TEKİN
Refik DURU	Gülsün UMURTAK
Serra DURUGÖNÜL	Burhan VARKIVANÇ
Hansgerd HELLENKEMPER	Michael WÖRRLER
Frank KOLB	Martin ZIMMERMAN

Adalya, **A&HCI** (*Arts & Humanities Citation Index*) ve
CC/A&H (*Current Contents / Art & Humanities*) tarafından taranmaktadır.

Adalya is indexed in the **A&HCI** (*Arts & Humanities Citation Index*) and
CC/A&H (*Current Contents / Art & Humanities*).

Hakemli bir dergidir / A peer reviewed Publication

Editörler / Editors

Kayhan DÖRTLÜK
Tarkan KAHYA
Remziye BOYRAZ SEYHAN
Tuba ERTEKİN

İngilizce Editörleri / English Editors

İnci TÜRKOĞLU
Dorin LUCAS

Yazışma Adresi / Mailing Address

Barbaros Mah. Kocatepe Sk. No. 25
Kaleici 07100 ANTALYA-TURKEY

Tel: +90 242 243 42 74 • Fax: +90 242 243 80 13

akmed@akmed.org.tr

www.akmed.org.tr

ISSN 1301-2746

İçindekiler

Gülsün Umurtak	
<i>Understanding the Hacılar II Settlement</i>	1
Mustafa Bulba	
<i>Kaunos Demeter Kayalığından ele geçen Kıbrıs Heykelcikleri</i>	17
Alice Landskron	
<i>Zur Komposition der Friese auf der Nord- und Ostseite des Heroons von Trysa</i>	31
Christian Marek	
<i>Kaunos und Lykien</i>	57
Alime Çankaya – Hüseyin Köker	
<i>Dumancık Kistophor Definesi</i>	63
Ümit Aydinoğlu – Ümit Çakmak	
<i>A Rural Settlement in the Rough Cilicia-Isauria Region: Karakabaklı</i>	71
Fatih Onur	
<i>Gagates: Θαυμάσιος λίθος</i>	
<i>Antikçağ'da Meşhur bir Taşın Kullanım Alanları ve Yataklarının Yeriyle İlgili Bir Değerlendirme</i>	103
Julian Bennett	
<i>Why did Claudius Annex Lycia?</i>	119
Murat Durukan	
<i>Olba Territoryumunda Hellenleştirme ve Romalılaştırma Politikalarının Arkeolojik İzleri</i>	137
Murat Arslan – Nihal Tüner Önen	
<i>Akdeniz'in Korsan Yuvaları: Kilikia, Pamphylia, Lykia ve Ionia Bölgelerindeki Korykoslar</i>	189
Gürkan Ergin	
<i>How to Transform an Isaurian into a Subject? The Roman Army as a Foucaultian Technology of Power</i>	207
Burhan Varkıvanç – Hülya Kökmen	
<i>Attaleia'nın Anıtsal Mezarları Üzerine Bazı Gözlemler</i>	223
N. Eda Akyürek Şahin	
<i>Antalya Müzesi'nden İki Hekateion</i>	237
Hüseyin Sami Öztürk – Hakkı Emirhan Süel	
<i>Tloslu Ptolemaios'un Mezar Yazısı</i>	259

Mehmet Özsait – Guy Labarre – Nesrin Özsait	
<i>Nouvelles inscriptions et monuments de la vallée d'Apollonia (Phrygie-Pisidie)</i>	267
Serra Durugönül	
<i>Silifke Müzesi'nden Dionysos-Pan Heykeli ve İki Torso</i>	287
İnci Delemen	
<i>The Colossal Statue of Lucius Verus Recently Discovered in Perge</i>	297
Ayşe Aydin	
<i>Side Müzesi'ndeki Sigma Formlu Tabla</i>	315
Altan Çetin	
<i>Memlüklerin Kıbrıs ile İlişkileri</i>	327

Tloslu Ptolemaios'un Mezar Yazısı

Hüseyin Sami ÖZTÜRK – Hakkı Emirhan SÜEL*

Makalede Muğla İli Fethiye İlçesi'nde Koleksiyoner Necati Binici tarafından 2001 yılında satın alınmış bir mezar yazısı tanıtılmaktadır¹. Yazıt bugün aynı koleksiyonda koruma altındadır. Envanter Defteri'nde, yazıtın nereden getirildiğine dair bir kayıt olmadığından, buluntu yerini kesin olarak söylemek mümkün değildir. Dikdörtgen prizma biçiminde, kalkerden yazıt taşıyıcısının yan yüzleri düzeltilmiş, sırtı kaba bırakılmıştır. Üstü de profilli olan taşın önde sağ üst köşesi kırık; altta sağ, sol ve ön kenarlar profilli, sağ alt kenar kırıktır. On altı satırlık yazıtın ilk altı satırı, devamındaki satırlara oranla büyük harflerle, sonraki satırların hepsi hemen eşit boydaki harflerle muntazam bir biçimde kazınmıştır. Ölçüler: Y: 0,60 m.; G: 0,36 m.; D: 0,33 m.; HY: ca. 0,018 m. Yazıt, harf karakterine göre İ.S. I.-II. yy.'lara tarihlenebilir.

Νεοπτόλεμ[ος]
Πτολεμαίου[]
Πτολεμαίω Απ[ολ]-
4 λωνίου, φύσει δ[έ] Νε]-
οπτολέμου Τλω[εί]
τῷ πατρὶ ν ἥρωι ννν
θύσει δὲ κατ' ἔτος ἐν
8 ταῖς ληνοῖς Νεοπτό-
λεμος ḥ ὁ ἐκφοριωνῶν
τὸν ἀγρὸν τομίαν αἱ-
γ' ἔτηνον * ιε καὶ πλα-

* Dr. Hüseyin Sami Öztürk, Marmara Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Eskiçağ Tarihi Anabilim Dalı, İstanbul. E-posta: hsoztrk@yahoo.com

Arkeolog Hakkı Emirhan Süel, Fethiye Arkeoloji Müzesi, E-posta: epeiostr@yahoo.com

¹ Tlos hk. bk.: *TAM* II: 204 v.d.; Brandenstein 1937, 1621-1626; Wurster 1976, 27-37; Raimond 2002, 113-129; Şahin – Adak 2007, 130 v.dd.; *TIB* 8, s.v. "Tlos". Yazıtlar için bk.: *TAM* II 548-649; Akyürek-Şahin – Şahin 2000, 475-482; Adak – Şahin 2004, 85-105. Yazıtını yayımlamamızı izin veren Sayın N. Binici'ye teşekkür ederiz. Yazıtın yayına hazırlanması aşamasında çok değerli görüşleriyle değerli katkılar sağlayan Prof. Dr. G. Petzl'a kalpten teşekkürlerimizi sunarız. Yayına hazırlanması aşamasında yardımcılarını esirgemeyen Sayın Dr. F. Dönmez-Öztürk'e ayrıca teşekkür ederiz.

- 12 κοῦντα καρποῦντες
 τὰ ἀπάργματα· Ἐὰν δὲ
 μὴ θύσῃ ὁ ἐκφοριώνης,
 ἀμαρτωλὸς ἔσται
 16 θεοῖς καταχθονίοις.

11 ἔτην = ἔτειον.

Apollonios'un evlatlığı, Neoptolemos'un oğlu, babası Tloslu Ptolemaios'a Neoptolemos (bu mezar sunağıını yaptırdı). Neoptolemos ya da tarlayı ürünleriyle birlikte kiralayan mültezimi, mezarlıkta her yıl kurban olarak 15 denarius değerinde iğdiş bir keçi ve (kurban hayvanının) omuz eti parçalarını yakarak, hamur işi sunacak. Mültezim (sunuları) yapmazsa, Yeraltı Tanrıları'na karşı günah işlemi olacaktır.

1 Νεοπτόλεμος ismi Tlos'ta başka yazıtlarda da geçmektedir².

2 Πτολεμαῖος adı Lykia'da sevilen bir isimdir³.

7–8 ἐν ταῖς ληνοῖς ifadesi ile Thessalonike'den bilinen bir mezar yazıtındaki⁴ gibi - Fethiye örneğinden anlaşıldığı kadarıyla içerisinde altar da bulunan - birden çok lahdı kapsayan mezar yapıları kastediliyor olmalıdır. Çünkü Thessalonike yazıtındaki ifadeler bir mezar anıtına işaret etmektedir. İlgili yazitta yerleştirildikleri yerler kesin olarak belli olmasa da olasılıkla lahitlerin yanında bulunan heykellerden söz edilmektedir⁵. Bunun yanı sıra yazıt, *agros*, *oikia*, *kepos*, *topos* gibi birçok başka ifadeler de içermektedir. Kubinska 1968, 146'ya göre, *agros* geliri bu mezar anıtının bakımı için kullanılan buğday ekili arazi, *kepos* olasılıkla aynı amaç için kullanılan meyve ağaçları ve sebze ekili bahçe, *topos* ise mezar anıtlarının yer aldığı alan olmalıdır. Böyle büyük bir *heroon*'un bakımı için bir bakıcı da gereklidir ki, bu kişi yazitta *oikia* olarak adlandırılan bir evde oturmaktadır.

9–10 Kurban sunusu mezar altarını yaptıran Neoptolemos ya da ἐκφοριώνῶν τὸν ἄγρόν (*tarlayı ürünleriyle birlikte kiralayan mültezim*) tarafından yapılacaktır. 9. satırdaki ἐκφοριώνῶν ile 14. satırdaki ἐκφοριώνης ifadeleri burada ilk kez belgelenmekte olup bu sözcük *ürünleri kiralama* anlamına gelen ἐκφοριωνεῖν fiilinden türemiş görünmektedir⁶. Pinara'da arazi sahibi (ό κτήτωρ τῶν χωρίων) Licinnius Musaios'un kendi ἐκ[φο]ρια[σ] τῆς'i Zosimos tarafından bir mezar altarı ile onurlandırıldığı bilinmektedir⁷. Buradaki ἐκφοριαστής, Wörrle 1988, 143 dn. 375'e göre, arazi sahibi için ἐκφόριον'u çok büyük bir ihtimalle ürün olarak toplayan kiracı olmalıdır. Ἐκφόριον ise, Ptolemaioslar ya da

² *TAM* II 552; Adak – Şahin 2004, 86 no. 1 = *SEG* 52, 1442. Söz konusu isim için ayrıca bk.: *LGPNI*, 326; II, 329; IIIA, 313; IIIB, 297; IVA: 293 vd.; Pape – Benseler 1959, 989.

³ Lykia'dan bilinen Ptolemaioslar için bk.: Sidyma (*TAM* II 174. 176. 221. 231); Ksanthos (*TAM* II 360); Tlos (*TAM* II 550. 551. 612); Idebessos (*TAM* II 826); Phaselis (*TAM* II 1200. 1206); Myra (Heberdey – Kalinka 1897, 15 no. 47; 15 no. 50; Petersen – Luschian 1889, 46 no. 84); Simena (Petersen – Luschian 1889, 50 no. 88).

⁴ *IG X,2 608; Bull. épigr.* 1963, no. 134; Kubinska 1968, 124; 146: Τι. Κλαυδίος Λύκος ἑαυτῷ ζῶν ... κτλ. ... ἄγρός, οἰκία, κῆπος, τόπος, ταύτην τὴν ληνὸν ἐποίει μνήμης χάριν. Μή ἔξον δὲ πωλήσαι μήτε δανιστῇ μήτε κληρονόμῳ μετὰ τὴν ἐμὴν τελευτὴν τὸ ἥρφον τοῦτο καὶ τάς ληνοὺς καὶ τοὺς ἀνδριάντες.

⁵ Kubinska 1968, 124.

⁶ Benzer bir durum τελωνέω fiilinden türemiş τελώνης sözcüğü için de geçerlidir.

⁷ *IGR* III 576 = *TAM* II 532: Λικίνιον Μουσαῖον | Λικίνιον Δόνγου | καὶ Μαρκίας [Λ]υκίας [ν]ιόν, ||⁴ ἔνγονον Μαρκίου Τιτιλανοῦ χειλιάρχου καὶ δις | πρειμοπειλαρίου, | Ζώσιμος [Ἐπι]τυνχά||⁸νοντος ἐκ[φο]ρια[σ]τῆς | τὸν κτήτορα τῷ[ν] χω[ρίων] μνήμην[ης] χάριν | ἥρωα.

İmparatorluk Çağrı Mısıri'nda arazi kiralama sözleşmelerinde geçen ürün şeklinde ödenen kira bedelidir. Bu kiranın nadiren para olarak da ödendiği bilinmektedir ki, bu durumlarda φόρος olarak adlandırılmaktadır⁸. Bizim yazıtımızda geçen ἐκφοριωνῶν'un görevlerinden biri de arazi sahibi için arazi kiralalarını ürün şeklinde toplamak olmalıdır.

10–11 τομίαν αἴγ' ἔτηνον: τόμια ifadesi ile yalnızca yemin sunularında karşılaşılmaktadır. Antik yazarlarda söz konusu kelimenin anlamına dair herhangi bir açıklama yoktur. Bunun nedeni muhtemelen ilgili kelimenin bu zamanda herkes tarafından biliniyor olmasıdır. Leksikograflardan ise, τόμια'nın anlamına ilişkin yalnızca bir takım ipuçları gelmektedir: Buna göre, Stephanos Byzantinos'ta da görüldüğü gibi, kelimenin genel olarak "hayvan gövdesinin parçaları" ya da çoğu leksikografın tercüme ettiği gibi sadece "iç organlar" anlamına geldiği söylenebilir⁹.

12–13 καρποῦντες τὰ ἀπάργματα: καρποῦν, "tamamen yakmak"¹⁰. Meuli 1975, 932'ye göre, "yakmak" anlamında kullanılan bu kavram köken itibariyle "parçalamak" manasına geliyor olmalıdır. *Etymologicum Magnum* ἀπαργμα'yi, kurban sırasında sunu hayvanının baldırına yerleştirilen "omuz eti" anlamına gelen μασχαλίσματα ile açıklamaktadır¹¹.

16 Yeraltı Tanrıları ile genellikle Hades, Demeter ve Persephone kastedilmektedir. Tanrı Men de bu isim altında özellikle Lykaonia ve Kilikia yazıllarından sıkılıkla bilinmektedir¹². Burada da olduğu gibi, Yeraltı Tanrıları yazılarda genellikle beddua için zikredilirlerdi. Bunun yanı sıra, mezar hırsızlıklarını için ceza ödenecek tanrılar arasındaydılar¹³. Ayrıca mezar hırsızlıklarına karşı caydırıcı olarak da kullanılırlardı¹⁴. Yeraltı Tanrıları çifte karaktere sahiplerdi: Onlar kendilerinden korkulan ve öfkelerinden kurtulmak için sunularda bulunan tanrılar olmalarının yanı sıra, tarımın ve ürünlerin gelişiminin de koruyucusuydular¹⁵. Yazıtta tarlayı ürünleriyle birlikte kiralayan mültezimin kurban sunmaması halinde Yeraltı Tanrıları'na karşı günahkâr sayılacak olması tanrıların her iki karakteriyle de ilgili olmalıdır.

Yukarıda belirtildiği üzere yazıtın buluntu yeri kesin olarak bilinmemekle birlikte, mezar sahibi Ptolemaios'un Tloslu olması nedeniyle Tlos civarından bulunmuş olma olasılığı yüksektir. Yazıtın ilk 6 satırının büyük harflerle kazınmış olması bu satırlarda mezarı yaptıran Neoptolemos ile mezarı yaptırdığı babası Ptolemaios'un ve Ptolemaios'un hem fiziki hem de kendisini evlat edinen babalarının isimlerine yer verilmiş olması dolayısıyla satırların görsel olarak vurgulanma isteği olmalıdır.

Yazıtın bilim dünyası için en önemli katkısı ἐκφοριωνῶν kavramının bu sayede ilk kez belgelenmiş olmasıdır. Toprak işletim sistemi ile bağlantılı olan bu kavram şimdije kadar başka belgelerden bilinmediğinden çalışmamızda konuya ilgili ayrıntılı bilgi vermek mümkün olmamıştır. Benzer ifadelerin yer aldığı epigrafik belgeler bu kavramın açıklık kazanmasına yardımcı olacaktır.

⁸ Herrmann 1958, 98–114; Hennig 1967, 3 v.dd.; Ayrıca bk.: Wörrle 1988, 164 dn. 71.

⁹ Kurban sunusu için hadim edilen hayvanlar hakkında detaylı bilgi için bk.: Stengel 1910, 78–85; 104.

¹⁰ Bk. Stengel 1910, 166–168; *ISmyrna* 728, 13.

¹¹ Gaisford 1962, 118. 23.

¹² Eitrem 1919, 2454 v.dd.; Lane 1976, 76 v.dd.

¹³ *TAM* II 51. 217. 228. 521. 522. 637. 927. 1028; *TAM* III 267.

¹⁴ IAnazarbos 73; Petzl 1996, no. 5.

¹⁵ Stengel 1910, 126.

Kaynakça ve Kısaltmalar

- AAnt Anatolia Antiqua
- Adak – Şahin 2004 Adak – Şahin, "Neu Inschriften aus Tlos", *Gephyra* 2, 2004, 85–105.
- Akyürek-Şahin – Şahin 2000 N. E. Akyürek-Şahin – S. Şahin, "Ein Meilenstein aus Tlos", *Klio* 82/2, 2000, 475–482.
- Bull. épigr. Bulletin Epigraphique.
- Bean 1976 G. E. Bean, "Tlos", *PECS* (1976) 927.
- Brandenstein 1937 W. Brandenstein, "Tlos", *RE* 6A/2 (1937) 1621–1626.
- Eitrem 1919 Eitrem, "Katachthonioi Theoi (Καταχθόνιοι θεοί)", *RE* X.2 (1919) 2454–2455.
- Gaisford 1962 T. Gaisford (Hrsg.), *Etymologicon Magnum: Lexicon Saepissime Vocabulorum Origines Indagans ex Pluribus Lexicis Scholiastis et Grammaticis* (1962).
- Gephyra Gephyra: Zeitschrift für Geschichte und Kultur der Antike auf dem Gebiet der heutigen Türkei – Günümüz Türkiyesi'nin Antik Devir'deki Tarihi ve Kültürü için Dergi.
- Heberdey – Kalinka 1897 R. Heberdey – E. Kalinka, Bericht über zwei Reisen im südwestlichen Kleinasien, ausgeführt im Auftrage der Kaiserlichen Akademie der Wissenschaften (1897).
- Hennig 1967 D. Hennig, Untersuchungen zur Bodenpacht im ptolemäisch – römischen Ägypten (1967).
- Herrmann 1958 J. Herrmann, Studien zur Bodenpacht im Recht der gräco-ägyptischen Papyri (1958).
- EA Epigraphica Anatolica.
- IG Inscriptiones Graecae.
- IGR Inscriptiones Graecae ad res Romanas pertinentes (Cagnat).
- ISmyrna G. Petzl (Hrsg.), *Die Inschriften von Smyrna*, I–II (1982–1990).
- IAnazarbos M. H. Sayar (Hrsg.), *Die Inschriften von Anazarbos und Umgebung*, I (2000).
- Klio Klio: Beiträge zur Alten Geschichte.
- Kubinska 1968 J. Kubinska, *Les monuments funéraires dans les inscriptions Grecques de l'Asie Mineure* (1968).
- Lane 1976 E. N. Lane, *Corpus monumentorum religionis Dei Menis*, III (1976).
- LGPN A Lexicon of Greek Personal Names.
- Meuli 1975 K. Meuli, *Gesammelte Schriften*, II (1975).
- Pape – Benseler 1959 W. Pape – G. Benseler, *Wörterbuch der Griechischen Eigennamen* (1959).
- PECS The Princeton Encyclopedia of Classical Sites.
- Petersen – Luschan 1889 E. Petersen – F. von Luschan, *Reisen im südwestlichen Kleinasien*, II: *Reisen in Lykien, Milyas und Kibyrratis* (1889).
- Petzl 1996 G. Petzl, "Neue Inschriften aus Lydien (I)", *EA* 26, 1996, 1–29 (1996).
- RE Paulys Real-Encyclopädie der classischen Altertumswissenschaft.
- Raimond 2002 E. Raimond, "Tlos, un centre de pouvoir politique et religieux de l'âge du bronze au IVe siècle av. J.C.", *AAnt* 10, 2002, 113–129.

- SEG Supplementum Epigraphicum Graecum.
- Stengel P. Stengel, Opferbräuche der Griechen.
- Steph. Byz. Stephani Byzantii Ethnicorum, Quae supersunt ex recensione Augusti Meinekii.
- Şahin – Adak 2007 S. Şahin – M. Adak, Stadiasmus Patarenensis: Itinera Romana Provinciae Lyciae (2007) (Gephyra Monografi Serisi 1).
- TAM II Tituli Asiae Minoris (Kalinka).
- TAM III Tituli Asiae Minoris (Heberdey).
- TIB 8 H. Hellenkemper – F. Hild, Tabula Imperii Byzantini, VIII: Lykien und Pamphylien (2004).
- Wörrle 1988 M. Wörrle, Stadt und Fest im kaiserzeitlichen Kleinasien (1998).
- Wurster 1976 W. W. Wurster, "Antike Siedlungen in Lykien", AA 91, 1976, 23-49.

Abstract

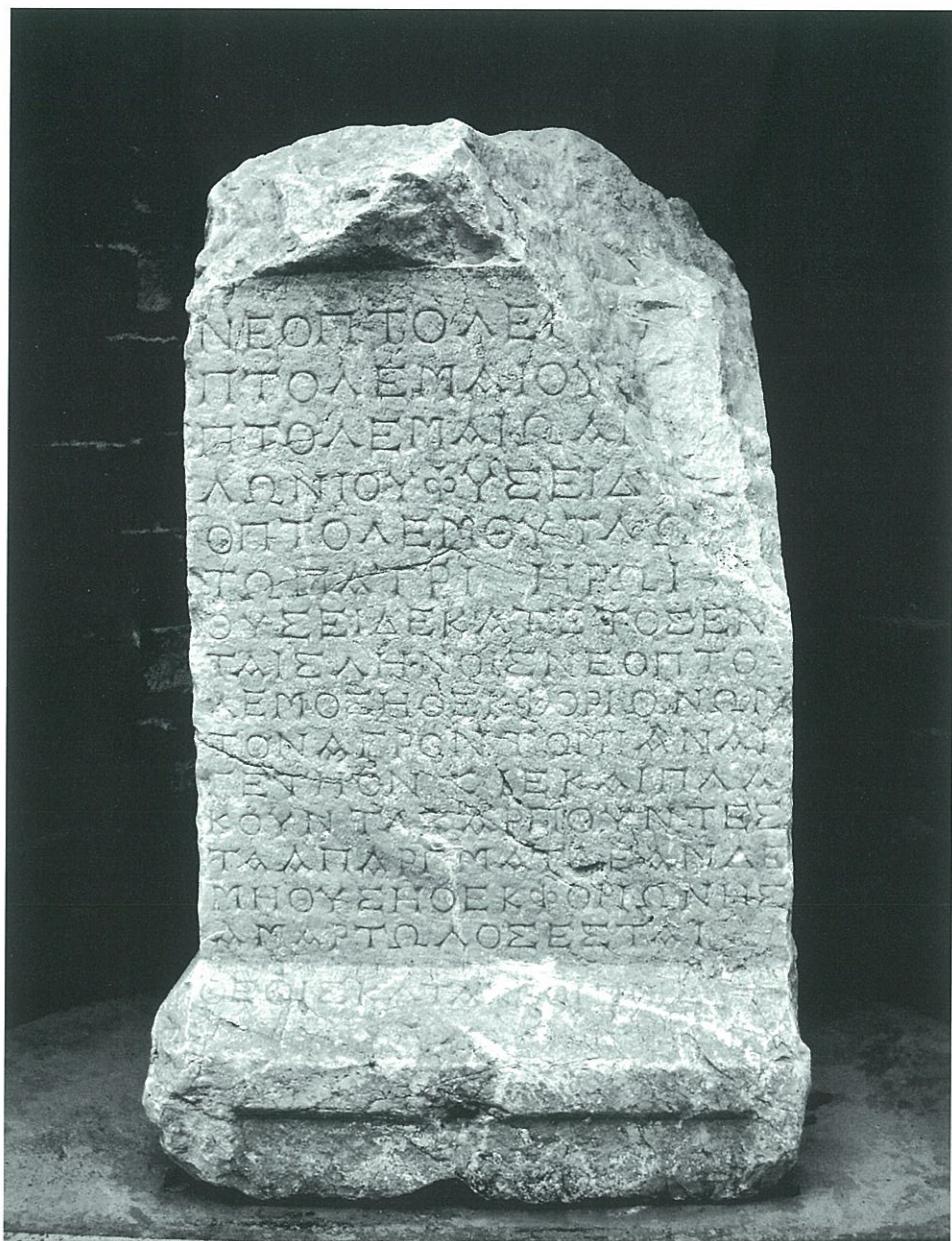
Tomb Inscription of Ptolemaios of Tlos

The article presents a tomb inscription in the private collection of Necati Binici who bought it in 2001 in Fethiye, Muğla. As there is no information regarding its provenance recorded in the inventory book, it is not possible to say anything precise about its finds-pot. However, as the owner of the inscription is of Tlos, it may have been found in the vicinity of that city. The first six lines of the inscription are engraved with bigger letters and give the name of Neoptolemos, who had this tomb built, his father Ptolemaios for whom the tomb was built, and his natural father's and his adopted father's names; it is highly likely that this part was given emphasis. Based on the letter characteristics this inscription can be dated to the 1st-2nd centuries AD.

Scientific importance of this inscription comes from the first-time documentation of the word ἐκφοριωνῶν in the ninth line and the word ἐκφοριώνης in the 14th line. This term related with land management is not known from other published documents, therefore, we are not able to give detailed information, but the word seems to have derived from the verb ἐκφοριωνεῖν, meaning “to rent products”. It is known from an another inscription that Licinnius Musaios of Pinara in Lycia, a land-owner (ὁ κτήτωρ τῶν χωρίων), was honored with a tomb altar by his ἐκφοριαστής Zosimos. Here, ἐκφοριαστής should be the tenant who collected the products in return for the ἐκφόριον on behalf of the land-owner. On the other hand Ἐκφόριον means the value of the rent paid in kind and is mentioned in land renting documents of the Ptolemaic or Roman Imperial Egypt. When this rent is paid in cash, which was very rare, then it was called φόρος. One of the duties of the ἐκφοριωνῶν mentioned in this inscription must have been to collect the amounts of rent in kind on behalf of the land-owner. However, this term can only be clarified when other epigraphic material with similar terminology are found.

Translation of the inscription is as follows:

Neoptolemos (had this tomb altar built) for his father Ptolemaios of Tlos, adopted son of Apollonios, son of Neoptolemos. Neoptolemos or his tenant who rented the field together with its produce, will burn the meat piece of a castrated goat or (the sacrificed animal's) shoulder, valuing 15 denarii as a sacrifice, and offer baked pastry every year at the necropolis. In case the tenant does not commit (the offerings), then he will have sinned against the deities of the underground.

Res. 1

